

A' ROMAI CSÁZÁRSÁG AP. KIRALYI FELSEG-
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBŐL Pénteken 12. Augustusban 1791

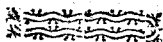
Mit írjunk ?

A' békelesség megléte felől senki sem kételkedhetik; de ennek ki hirdetésére még egy néhány hetek kívántatnak. — A' Prágai Levelek azt írják, hogy itt már is alig fér a' Koronázásra öfve tódult idegen sokaság, melyre nézve a' szállások rendkívül drágák. — Feldm. H. Koburg a' maga Fő Vezéri helyére Budára már meg érkezett. — A' Vürtembergi uralkodó Hertzeg és Hertzegné Bétsben mulatoznak, és egy más Franzia Hertzeg is. — Eppen mikor itt írnám Leveleimet ez a' Tudósítás érkezék kezemhez német nyelven:

„ Tegnap előtt érkezék meg Szisztoból a' Szerentsésen megkötött békelességgel Bétsbe a' Kurir; mely Békelesség Aug. 2-dikán, minden Közbenjáróknak kö-

R e s

zón.

zönséges edgyezésekből köttetett. Mi meg-nyertük e' szerint azt a régen ohajtott *Una* vize mellett lévő Kerületet azon véghetetlen nagy hasznu Török Országbeli kereskedéssel, mellyet régen ohajtunk vala, és végre meg-nyertük a' Fekete-tengeren való szabad hajókázást, mellyért az el-foglalt Török földek mind vízfsza-ada:tatnak. — — —

A' hadi költségek, mind a' két részről tsak abban maradnak, a' miben most vagynak, a' mint mondatik, és edgyik is a' másiknak semmit sem fog fizetni. — Minthogy pedig sok helyeket a' Muszka segitsséggel edgyütt foglaltunk el, tehát magunknál tartjuk a' *Khotzimi Rájd*t a' Várral edgyütt, és az egész Kiss Oláh Országot mind addig, míg a' Portának a' Muszkákkal békeisége nem lézzen, és ez alatt az idő alatt minden hasznát mi veszfszük. A' mondatik, hogy F. Urunk ezen hírnök meg-érkezésével igen nagyon örvendezett volna, és hogy ezen hirt hozó Kurirának azonnal 1000 fél *Suferindórt* adni parantsolt volna. Igen sok briliántos arany órák, pikfisek, és gyűrűk rendeltettnék azoknak a' Ministereknek és Közbenjáróknak számokra, kik ezen békeiséget illy szerentsésen dolgoztak. — — Ezen tudositás bizonyos légyen-é, vagy nem, jövő Levelünkből fog ki tetteteni. Ha a' Kereskedés és a' Fekete teogeren való szabad hajókázás a' miénk, nints mit kívánnyunk ennél hasznosabbat. — Adná Isten, hogy így lenne!! —

Erdélynek a' *Deputatzio* meg nem engedtetett. Ugy meg-kedvellették az Erd. Statusok Kir. Biztos *Rall* Urat, hogy fogódott Hazafisággal, ajándékozták meg nem tsak magát, hanem Fiu maradéka nem lévén Leánya Férjét és ennek Férfi magzatjit is; melly öröm ezen jó Urnak öröm gönnyeket sajtolt ki szeméből.

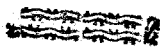
Politikai Vizi Álomlátások.

Ki-szálván a' *Gibráltári* tenger szoroisanál a' part-
 ra, átom látás jöve réam; melly midön leg jobban
 tartana, jön felém *Neptunus*, fel-költ, és kérdi:
 honnét jövök, és merre felé szandékoznám hajóká-
 zásomat folytatni? Én jövök — így felelek — az
Archipelagusból az *Egeum* tengerről, melly a' Föld-
 közép tengerének edgyik része, 's közönségesen az
 Europai tengeri kereskedésre nézve igen jöv-de mes;
 különösön pedig arról a' részről jövök; melly *Spo-*
rades szigeteknek nevezetik — az *Arkipelagusnak*
 leg-jobb ki-kötő helyéből a' *Salonikhi* tenger öböl-
 ből, a' hol ezen Századnak kezdetétől fogva igen
 nagy kereskedés folytatódik.

Hát miben foglalatoskodnak — kérdi tovább
Neptunus — a' ti földi Istenetek, mellyről te né-
 kem, mint a' ki Europai vagy, jó hit mondhatsz?
 én a' ti Europai ölzve zavarodástok miatt magam-
 is veszek észembe Vizi-Országomban némelly ki-
 tettző változásokat, és előttem igen kedves dolog
 fog lenni, ha veled ezen dolgok felett beszélde e-
 redhetek. Hát mi vólt tulajdonképpen útozásod?
 tzhelya? *Speculatio* — felelek én — különösön pe-
 dig a' *Lévántai* kereskedés a' *Földközép*: és az *Adri-*
kumi tengereken az *Olofz* Orizagi tengeri Városok
 felé, a' hol a' *Livornoi* szabad kikötő-helynél ki-
 szálván egy darab időig ott mulattam.

Livornó — mond *Neptunus* — *Olofz* Orzágnak
 főbb ki-kötő helye 's nagyobbára az Anglus és Hol-
 lándus kereskedésnek, a' mit t. i. ezeknek hajói az
Oceanusról a' *Lévántára* bé hordanak, tulajdonkép-
 pen való tárháza; sőt tárháza *Livorno* — meg két
 vallanunk — egész a' *Lévántának*.

Livorno az én Országomban — mond tovább
Neptunus — nagy betsben tartatik; mivelhogy a'
 föld színén lévő minden nemzetek, akár miné-
 mű Vallásuak legyenek azok, itten tökéletes keres-
 kedés béli szabadsággal élnek, közönségesen szol-
 ván mérséklett vámet adnak, és leg-kisebbet is a'

ki-idejűzésért nem fizetnek; a' *Toskánai* Városok között ez a' leg-derekesebb Város, ki-kötő helye dig a' leg-obb, annyira hogy *Geniának* és *Geniának* a' kereskedésben igen keveset enged, a' végre ő neki a' mostani Európai zenebonák-is hasznosok.

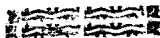
En azt kívánám, hogy ezen hasznok elő hozatnának nagyobb világosságra; melly szerit vizeknek Istenétől következő feleletet vevéti Európai öze zavarodástoknak nagy befolyáson az én Országomhoz, nékem sokkal nagyobb gazdagságaim vagynak, mint a' ti minden Isteniteknek, kik — hogy népeiket az én kint által, tserébe ezért a' kevés-termésért, a' mellyek különös szorgalmatossággal szerzett termésük megmaradott részéből hozzám hoznak, meg-gathalsák — én hozzám jönnek; ők és az ő nép a' véllem való kereskedés nélkül semmi gazdagsághoz hozzá nem juthatnának: melly igazság ellen *Európai*, leg-kisebbit-is elő nem hozhatz. Befolyásunk tehát tovább az Európai népeknek természetükről. Nállatok ez — mond tovább *Neptunus* — egy igen el-mulasztott dolog, de mellynek közöttetek hasznos voltáért közöség és ismeretesnek kellene lenni. De mond meg nékem *Európai!* mellyik részéből való vagy *Európai* Ha *Német*: mellyik folyó-viz mellől vagy *Német Országon*? — A' *Duna* mellől, felelék én. — E folyó-viz — monda *Neptunus* — a' *Török*eknek és másokkal való háborujában leg-inkább meghoz vonnya figyelmetességemet. Nem tehetnél én *Német*, nékem ezen *Magyar Ország*ról, mellyen *Duna* vize keresztül foly, szoross tudósítást? — az akár mi módon eshetik-is meg, de nékem az én Nemzet iránt fontos tzelelésim vagynak; s én nem — mondja *Neptunus* — hogy talám a' te *Geniának* is ugyan ez volt? *Bravissimo!* — de mond meg nékem kedves *Németem!* hát mintsen ezen nagy és fő *Magyar Ország*nak emmi tzelelési kereskedés

Vagy

Vágy mond-meg inkább, minsten e' ezen betses Országok leg kisebb külső kereskedése is? Tégy e' böttem ezen dolog iránt illendő magyarázatot, és el-hiheted, hogy ez által és általam magadat a' drága Magyar Nemzet előtt igen kedvelsé fogod tenni. Térj vissza tehát kedves Németem a' Magyarokhoz, és ne evezz keresztül a' *Gibráltári* tenger szorosán: nyughataillanul várom vissza érkezésedet. Akkor én néked éppen más hat fogok speculatioidnak folytatásokra nyitni. Előre bé járatom véled az egész *Egeum* tengerét, *Konstánziánápolyban* egy keveset tartoztatni foglak, innen bé vizsgál a' *Fekete tengerre*; és olty más különböző dolgokkal botosatalk vizsgál a' drága Magyar Nemzethez, a' mellyekről teendő tudósításod által fogod ám magadat kedvelsé tenni: az alatt várakozni fogok reád a' *Rátz Országi Bosphorusnál*, az honnan egy különös útan a' *Cassiumi* tenger felé indúlz.

Hogy ezen két kérdésekre meg felelhessek, nékem — mondék én — Magyar Országot a' maga hajókázható vizei u. m. a' *Duna*, *Száva*, *Dráva*, és *Tisza* mentekben kell vennem, mellyek ízertint i. e. ezen Ország *Tót* és *Horváth* Országokkal, *Dalmáciával*, *Erdéllyel*, és a' *Bánáttal* annyira özve foglalva vagyon, hogy már eleitől fogva ezek edgyütt nem egyesített, hanem sokkal inkább a' közönséges óltalom és meg maradás végett és mindenféle ellenséges támodások ellen, mint atyafias részek, egymással özve köttetett Országok valának, mint egy testet tettenek. — Ezen egyben való foglaltatásban kellett én nékem Magyar Országot mindenkor, különösön pedig akkor vennem, midőn a' kereskedésről vagyon a' kérdés.

Europának ezen nagy része, a' melly mértékben természetének és különösön alkalmas fekvésének tekintetére nézve, tengeri és közönséges kereskedésre vagyon tulajdon-képpen a' természet-től határozatva: éppen illyen kevésbe lehet ezt állia még eddig erőssíteni, és úgy tettik hogy

az ő ki-terjedendő kereskedésbéli bódog sorfa-
tra tartattatik. Én Magyar, Tót, és Horváth
szágoknak Dálmátziának, 's a' t. Kézi műveit (—
nu'akturáit) két tekintetben vehetem : —

— — — u. m. egyik fő nemét ezen Kézi-
veknék, munkáson és Systema szerint, bizonyos
vigyázás alatt őszve hordani és a' piatzokon
adóvá tenni szokták: a' másik neme pedig ezek
tsendes, házi, és meg sem tettő, de szélesen ki-
jedett. Továbbá nyilvánosságos dolog, hogy a'
kereskedéseket csak házi kereskedésnek lehet
vezni, mellyet a' lakások magok között, 's t
nyire csak az a'zfzony emberek folytatnak: de
nem tartathatnék még egy munkás és Systema
srint való kereskedésnek, a' melly szerint vagy
kásra gyűjtött portékák, vagy termések a' piata
ra bővséggel vitetnének: 's következésképpen
vel ez csak a' lakosoknak házi szükségéikig ter-
ki, ez szerint ő közöttök a' munkás és Systema
srint való neme a' kereskedésnek még igen mély
vagyon a' maga érttségétől. De ez szerint a'
Status maga visel gondot magáról, azok a' szél-
ki terjedő apró dolgok pedig, nem summáztathat-
nak őszve, mint ez a' munkás és Systema szer-
való kereskedésnek neménél a' Mauthoknak
táblájok szerint 's a' t. véghez megyen: 's mi-
vetkezik mind ezekből? Rész szerint az, hogy
Jok a' házi kézi-műveknék az embereknek sokas-
miatt szükségésképpen igen sokaknak kell lenni-
rész szerint pedig az, hogy az ő Systema szer-
való munkás kézi műveiknek, matériájok ehez me-
goknak valósággal lévén, mentől hamarább ki-
fetik terjedniek mivel egy Statusnak maga fel-
lésére nem elég az, hogy tulajdon szükségzeit, tu-
lajdon honnya béli Kézi műveivel tölthesse bé, ha-
nem hogy tulajdon szerzeményeit más helyekre
tal t hesse, eladhassa, 's ez által nyereséget tsin-
hason.

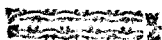
Te nekem kedves Németem! — felel Neptu-
nus — jól eltanált magyarázatot terjesztél előmb-
Annak a' Statusnak egy ilzonyu temérdekségű tel-
nek

nek kell lenni: mi az oka, hogy jobban ki nem terjeszkedik? mi okon nem vészti segittségül hajókázható folyó-vizeit? Mert melly fok oldal folyóvizek nem szakadnak ezen főbb vizekbe! 's ez által mindent könnyebbé téstnek: és ha ehez a' Status testének egész erejét hozzá vészszük, néki a' természetnek minden-féle gazdagságaival kell bővölködni, mellyek közül némelleyekre az ő szomszédjainak is szüksége lévén, talám azokat ezek másunnan nagyobb költséggel hordják, 's még is nem ilyen jó tulajdonságaik azok, a' mellyeket másunnan vístnek.

Hibázom e' — monda tovább *Neptunus* — — ha ezen Statusnak testtyét Európában a' leg jobbnak tarom? 's mi okon oly jövevény ez még is az én Országomban? Tégy eleget kedves Németem, nékem ebben a' részben, 's mond elő ennek egy néhány okait. Minthogy itt a' kereskedésről vagyonszólni m hotsátkoztatom felelék én — ezen dolgoknak eredetére és okaira, hanem tsak ezt adom még beszédemhez: hogy ezen hatalmas Statusnak testtye az Europai földi Isteneknek Politikájában mindenkorigen fokot nyomott, és ez okozta azt eddig elé, hogy minden tengeri és közönséges kereskedésből hátra tartatott, 's mint egy ki-záratott: gyakran bántelenített magát az Europai veszekedésbe be-elegyítettettnék izemlélni; most kezdi valósgos hasznát észébe venni, melly szerint azon vagyons, hogy magát minden féle háborgások közül ki vonhassa — tsak egy virágzó kereskedést forgat szemei előtt, és arra igyekezi munkás kezeit vetni.

Hlyen módon, Kedves Németem! ezen hatalmas Status testének még majd minden ereje edgyütt vagyons, mellyet mások tzivodásaik közben el-vesztettnék, vagy leg alább helyre állittatások iránt minden reménségek el-enyészett.

Ezen megjegyzés igen helyyes — felelék én — 's igaz az, hogy ez magát, Századoktól fogva tartó külső és belső ostromoltatásai között-is, *Constitutioja*

tutioja mellett, és erejébenn meg-tartotta, mellyel ha másokat fellyül nem halad is, de leg-alább véberlek mindenkor egyenlő. — Ha a' józan Politika-nak reguláji által az *Asiat* Tsáizárságok és Királyságok, népjüket tengeri kereskedésre meg tanítani, 's Statutsaikat szerentés fekvéleiknek használására venni, az az őket meg-gazdagítani, kéntelenített tenek: mi okon ne eshetnék ez — mondja *Neptunus* — éppentígy meg-Magyar, Tót, Horváth Országok-ra, Dálmáziára 's a' többekre nézvé is? Én ezt a' dolgot kedves Németem egy példával hozom előt- ted világságra a' magam Országomból a' Vallyon a' Török Tsáizárság fő Városában, Konstantziná-polyneki épületeket, a' Napkeleti Tsáizárokat a' m a' helynek jó fekvése hívogatta e' arra — hogy magokat az *Akhipelágusnak Déli-részén*, és az egész Föld közép tenger felől — balra pedig vagy *Ejzakra* a' *Pekete tengeren* keresztül egész a' *Meotis* taváig ki-terjedezék? Mi okból jóvasallyák ezek a' magok törvényes könyvekben a' tengeri kereskedésnek ki széiesítését és fenn tartását, mint népjüknek leg főbb hafznát olly erősen? Nem egyik volt e' *Constantzius* ezek közzül, a' ki magát a' tengeri kereskedés őltalmazójának lenni nyilvánásagon ki-jelentette? Sőt *Constantzius* volt az, ki ezt a' szomszédságoknak minden erőszakoságaik, el-nyomások 's a' törvénynek színe alatt való akadályozások ellen őltalmazta; sőt magát a' közönséges adónak ki-rend lésekor is ahoz alkalmaztatta, hogy a' kereskedésből származó főbb hafznok ez által ne tsak meg ne akadályozásának, hanem még tsak leg kissebb rövidséget is ne szenvedjenek.

Szabjuk már most ezt kedves Németem! a' dologhoz *Magyar, Tót, és Horváth Országok, Dálmázia* 's a' t. egész ki-terjedések szerint a' tengerrel határosok, mely a' Görögök tengerének vagy a' nagy tengernek szokott volt neveztetni, — mellyel mint rétek, *Itália* felől a' *Liguriai* és *Toskániai* tengerek — az *Adriatikumi* és *Velentzei* — Görög Ország felől pedig a' *Joniai* és *Egeumi* tenger —
végre

vége a' feje' vagy *Mármora* tengere határosok, melly utolsó egyenesen a' fekte tengerbe vezet az úzókot.

Itt tehát előtted vagyon az egész *Lévánta*, melly veled a' világnak más részeire nyitó kotsokat is közli; ha' hol egy olyan kereskedéi lehet fel állítási, melly Magyar Országot minden hozzá tartozó atyafijas részeivel edgyütt hasznoson fogja illetni. Itt előtted vagyon egy előre való bajzat — monda *Neptunus* — gondolkozz jó módai iránta kedves Nemetem! és igyekezzél meg előzni azt az *Északi* tüzelt, melly hogy magát a' Görög vagy nagy tengeren ki szélelthesse, már nagy lépéseket tett, a' mellyeknek ellebébe való állásra most igen kívánt alkalmatosságok és idő béli környülállások fordulának elő. Hogy kellésék pedig ennek meg esni? Ölve fogunk az iránt együtt bezzelleni: de a' mely végre nékem — mond *Neptunus* — közelebbről kelletik jezen drága Magyar Orzágnak, és a' véle atyafias részeknek *Constitutioit* ismérnem: a' melly iránt te velem további bezzelgetésbe eredni; hogy Magyar Orzágnak és a' véle atyafijas részeknek figyelemteltségét magadra vonhasd; leg kisebbet sem fogsz kérekedni. A' többi következik.

Negyedik *Henrikh Frantzia Királynak*, a' Bétsben mulató *Frantziához Blanchárd által közelebből a' Levégből le-küldöt jelentő Levele.*

Elyséum 3. Aug. 1791. — Uraim! — Hogy Hazátok fíjainak magok vifeletekkel ditsekedtek, s Királyotokat és fényes Familiáját Bétsben közönséges helyeken is moskós bezzedekkel illetni bátorokdtek; ez meg bortsáthatatlan dolog. — Hogy pedig eszetlenségitek és a' szabadság által okozott bodulastok közben oldásfelt az *Aufriai Uralkodó-székre* is üress elmésségtekkal ki bortsátkoztok, már ezért szoross fenytéket érdemlenétek. Ugy tétzik, hogy nem jött még el az az idő, midőn báráttáságon és valójában-is meg-fogtok intettetni. Azonban én jónak állítottam ezt az időt meg-előzni, s

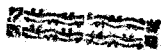
ni, 's néktek, mint jó szívű Frantzia, szivetekre a-
kartam kötni azt, hogy felettébb szükséges dolog
vólna, beszédeitekben és tselekedeteitekben vigyá-
zóbbaknak lenni; mert eddig való magatok véle-
téből, Béts V. rofsa benneteket a' legvészedelme-
sebb Emittáriusoknak kéntelenítettik tartani. — Ne
hajtsatok tehát részre, hanem egyeztetésétek meg be-
szédeiteket szivetekkel. Ez kéntelen néktek meg-
mondani, mely igazságtalanul bánnak a' ti Hazátok
fijai minden tekintetben jó Királyotokkal. Tsak ennek
meg-vallása által hátrihattok el magatokról egy bizo-
nyos és igen nagy gyanut. Minden nap szemlélték,
melly forró indulattal részt végyenek, nem tsak az
Auszriai Közönség, hanem a' Ts. és K. Státusokban
múlato és megtelepedett minden-féle idegenek a' ti
megkeserített Királyotoknak szomorú 's meg nem
érdemlett történetén. — Soha még egy leg bárdol-
tatnabb, leg vadabb, és erköltstelenebb Népis, ily
tartóson és hosszú időig a' maga Fejedelmét nem
üldözte, a' mint ezt a' ti Hazátok fiai két eszten-
döktől fogva tselekedték 's tovább is tselekedzik —
azok a' ti Hazátok fiai, kik a' megvilágosodásban,
jó erköltökben, a' tudománokban és mesterségek-
nek megjavításában az egész Világnak beszélő-
súi (tubuszi) akartanak lenni, 's éppen az ő javítá-
sók által a' Fanatismusnak ezen gyümölsét ter-
mesztették.

A' ti Hazátok fiai nem kívánnak több Királyt,
vagy — a' mi tsak egy — olyant akarnának tartani,
kin ti magatok uralkodnátok — az az — egy
Királyt, hatalom nélkül. Már ha szintén ezen meg-
szorított Királyi hatalom valahogy felállitathatnék-
is, nyerne e' a' ti Hazátok az által valamit? —
Meg kell vallanom, hogy többet vesztene, mint
nyerne; mert én ezen dolgot jól értem. De azon-
ban azt is tudom, hogy egy olyan körül nyirt Ki-
rályi-hatalom, mint a' millyent a' ti Hazátok-fijai
kívánnak, fel nem állitathatik. Ki kívánná egy il-
lyen *Constitutio* mellett a' Frantziáknak Királya len-
ni! — Senki sem! mert minden félne attól, hogy
a'

a' ti Hazátok fiait, előbb, vagy későbbre hasonló főszédelgés foglalna-el, melly által ő, kedvetlen környülálások közzé tétetődhetnék. — Illyen vérrel bé-motskeltatott szomorú-játékokat nem ért Frantzia Ország még soha; 's ti még is Hazátok fíjainak illyen magok vifeletét helybe hagynátok! 's más Statufoknak igazgatások módjával mérészeltek tsufoladni! — oltalmozzátok ettől magatokat!

Fel-ébredett a' Németeknek régi természeti tulajdonságok, kik a' helyett, hogy a' mint ti vártátok volna, az ujj Frantziákat követnék, a' dolgoknak jozan meg-gondolásokra serkentenek fel: — *Ausriának* Státufsit *Leopoldnak* böltsélsége a' nyugodalomnak böltsőjében tsendesesen rengetgeti, kit a' *Tsehek* nem sokára a' magok kebelébe szoritván a' harmadik Királyi Koronával fognak meg dit-öíteni. *Morva, Slésia, Austria, Stiria, Kárinthia, Tyrolis, Pruszszia, Saxonia,* 'és a' több Szász Statufok — *Kájmár, Gotha, Majnungen, Hilburgshausen* és *Koburg* — a' *Palatinatufiakkal* egy telté vált *Bavaria, Moguntzia, Kolonia,* és *Trevir,* — *Hannovero, Braunsvaig* és *Hessia* s. a. t. — ezek mind Német Fejedelemségek: és az egyefségnek, békelségnek, tsendes-ségnek, atyáfságos szeretetnek édes bora által megvidámulva ölelgeit 's tsókolgattyák ezekben az Hazafiak egymást. Hasonlóképpen a' többi nagy és kifs-bb Német Fejedelemségekben is így van a' dolog: még azokban a' szabad Német Birodalombéli Városokban is, a' hol ez előtt a' Polgárok és előljárok között a' Háborgásnak Isten-afszonyá állította vala fel a' maga templomát, ezekben is most már átalálták az Hazafiak, melly szép dolog lévén az Hazafiak között lévő egyefség. — A' Német Fejedelmek mint atyák, és ezeknek alatta valóik, mint gyermek k, atyai, fiui és leányi szeretettel vifeletnek egymáshoz.

Itt vagy on előttetek egy kised le festett képe a' Német Orzági Uralkodóknak, és az ő Jobbágyaiknak: irjátok le ezt Hazátok-fiai előtt. — Azt a' mit az *Anglus, Orosz,* és *Spanyol* 's más Kereftény

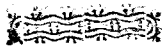

tény népek tselekednek, ha nem tudjátok, minden nap tapasztalhattátok: de előre én is mondhatók annyit néktek, hogy az új Frantziáknak elzárulása-geiől ezek is irtóznak. — Légyetek okosok, és ne hadjátok helybe a' nyilvánosságos igazságtalanságot, mellyek által kárt válhatnátok. Ha pedig tsak ugyan börtsek lenni nem akartok 's nem is lehetek, de még is kárt vallani nintsen kedvetek, leg- alább, ha nyelveiteket zabolán tartani nem tudjátok, a' közönséges helyeket kerüljétek. Zárko- zatok bé inkább szobátskáitokba, hogy a' jó Jobbá- gyoknak ellenetek való morgolódására semmi alkalmatosságot ne adjatok, és ott bírsátok Hazá- toknak esetét. Ezt mondja néktek egy volt Fran- zia Király, és a' ki néktek most is — jó akaró Ne- gyedik Henrikhetek. — *Nyomtatott az Elyséum- ban Martó (Marteau) Péternél.* „

Illyen jelentő Levelet Negyedik Henrihtől mi- dőn most utollyára oly magosan fel-ment volt Blan- chárd a' Levegőbe, oly bővséggel hozott, hogy egy- krajtzárjával úton út-félén eleget lehet Bétsben vásá- rolni belőle.

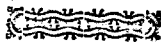
Minden-féle elegyes jegyzések.

Barátom! (azt írják Pestről.) a' Posonyi Koro- názás tsak alig esett nagyobb pompával, mint a' mi Főispánunknak F. Királyi Hertzeg Leopold Sán- dör leg-kedvesebbik Országunk Palatinusának bé- iktatása. — Barátom! illyen pompát, illyen kö- zönséges örömet alig láttál valaha! Te esmerz en- gemet, 's jól tudod, hogy a' mi tsak irni való le- tudom irni; de meg-engedj, ezen pompának és ö- römnek le-írására alkalmatlan vagyok; melyből íteld meg: millyen lehetet ezen öröm innep? — Midőn a' mi kedves fő Hertzegünk leg-előbb is Ó Budára bé-érkezett, egy olyan győzedelmi-ka- pun kellett néki által jöni, melynek magosága 5 öl, és széleltsége 3 öl vala. — Ezt az itt lakó szá- mos 'Sidó Nemzet készítette. Illyen aranytól és e- züstől drága Győzedelmi-kaput tsak alig lehetett va- laha

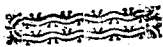
teha szemléni. 18 *Baldachin*umok valának itt mind ékesen öltözött ifjak által ki-terjesztve; és mindennütt az öreg *Sidók* álják vala körül; az útát pedig az ifjak és a' szűz *Leányok* virágokkal és koszorúkkal tarták vala. — A' *Rabbi* egy rövid, de fontos beszédet tartá a' *Felségekhez*, mellyet egy közönséges *Vivat Palatinus!* kiáltás végzébé. Ekkor a' sok ágyu dörgés, hárfangzózat, muzika, és *Vivat* kiáltása ezen 2 *Városnak* el-beszélhetetlenül lépé-el a' véghetetlen sokaságot. A' *Budai Várba* menetelével ő *Felségének*, a' *Város Notárius*a *Szath György* Ur közönytötte ő *Felségét* a' *Város* nevében. Egyenesen ment a' mi *Kedves Hertzegünk* a' *Királyi Palotába* — a' rettentő népnek véghetetlen *Vivat!* kiáltása között. — A' *Várban* csak egy vak ablak is olyan nem találtatott, mely ezen éttzaka meg-világosítva né lett volna, és a' mellyen valami fellyül írás né lett volna. — Mint egy 10 órakor mentenek által *Pestre*, minden *Mágnessok*, *Nemesek* és véghetetlen sokaság követvén ő *Felségeket*. Itt a' *Királyi Univerzitás* a' *Fallás* háza eleit következőzendő módon ékesítette vala-fel: Egy nagy fa vala eleven formában fel-készítve, mellynek sok zöld ágai ki-terjedvén, bal részén 11 gyümölcsök valának — a' *Királyi* magzataknak neveivel fel-ékesítve. Ennek tetején vala ki-világosítva *F. Kir. II-dik Leopoldnak* neve. A' gyümölcsöknek pedig közepette egy tábla vala fel-függesztve, mellyen *Virgiliusnak* ezen szovai valának: *Cara Deum Soboles*. Jobb felől a' *Sas* ül vala egy ágon, mellyen 3 gyümölcsökön *Ferentz*, *Leopold* és *Károly* fő *Hertzegeknek* nevei olvastathatnak vala. *Leopoldnak* pedig neve zöld festékekkel világoskodik vala; mely reménységet és életet jegyez. Magyar *Ország*nak képe egy *Scythiai Szűznek*, vagy *Amazonnak* képében, *Oroszlány-börben* öltözve, az *Ország* fegyvereire és egy paisra könyökölve, jobb kezével a' *Leopold* nevét viselő almát le-szakasztja — és az egész *Ország* ezen fa gyökerének meg-sérthetetlen-ségét óltalmazza, mellynek közepén e' van írva:

„ *Grata*

„ *Grata parce manu, Felix Hungaria! fructus — Regia quos arbor, quos dedit una dies. — Sunt mites, dulces, fortes, gratique nimirum — Non procul a proprio stipite poma cadunt.* 's t. — Pest Városlátnem különben mind Buda Városlátna megvala tetétől fogva talpig világosítva. — 7 dikben a' Vgye *Deputátussai* botsáttatának ő Felségek eleibe; estvére az Orizág-Birájánál vala a' le-irhatatlan tántzos Bál. — 8-dikban a' Helytartó-Tanáts Préselségét vette Fels. Palatinusunk kezéhez. 6 órakor az Ujj Pest Városlátnát járván meg ő Felségek, a' Gen. *Beleznainé* Kertjébe mentenek, és más nevezetesebb helyeket jártanak-meg (a' többit következendő Levelünkben).

Buda 7 dik Aug. — Drága Kedves Ötsém! —
 „ *Buda és Pest Városlátnának, de nem tsak, hanem sok helyekről való Uri, és Köz rendeknek, tegnapi napon öszve való tsoportozások, sőt tsordulások, dob, sip, trombita, hegedü, fagót, csincsia, és más e' féle musika zengések és harsogások, a' sok ágyüdördölések, ropogások tsatornákról való borivások, Kávéházokban külömb külömb-féle italoknak hörpögetéseik köppentéseik, rikoltások, süvöltözések, tántzolások, kovalygások, és Isten tudja hány-féle ki gondolhatatlan vigalságok között való innepi szentelések, mint egy délutáni 6 óra tájban el kezdődvén, egész éttzaka szüntelen tartott: melly gyönyörüségeknek, 's vigalságoknak oka vala, tudni illik: mi nap vala rendelve Felséges Fejedelmünktől, a' ez szép tekintetü, sugár termetü, kegyes és szelid ábrázatot viselő Hertzeg Palatinusunk Budára és Pestre való bé-jövetelére, hogy itten mind a' Felséges Helytartó Tanáts Préselségévé, mind Nemes Várme gyénk törvényes Fő-lspánnnyává bé iktattafson. El is jött ez napon ő Hertzegsége, a' mint fellyebb irám mint egy 5 óra tájban délután, illy szemet tsiklandoztató pompák között, ha jól találom szerentsésen. Előre eleibe mentek, a' Jászok, Kúnok, Ketskeméti és Körösi Nemesek, az után a' Nemes Palatinale Banderium, kiket vezetett Báró Ortzi*
László

László Ur ő Excellentiája, mind igen tzifrán és fendeszen öltözve, ezek Kapitányságokra ösztatván, minthogy vóltak leg-alább is hatvanan, igen szép rendel masiroztak. Ezeket követte a' már jó darab időtől fogva itt lévő Nemes Gárda, Gála ruhában öltöztvén. Ki mentek továbbá ő Hertz gsége eleibe minden Városi Lovas Sergek, számtalan hintók, mellyekben Papok, és külömb külömb féle Uraságok, és Aizszonvságok is ültenek. Az alatt a' Várnak Uttzáit el foglalták a' gyalog fegyvert viselő Sergek a' két végső széleken, a' középhe pedig vóltanak, a' Budai és Pesti gyalog Kompaniák, kivált a' Pestiék, mind különböző szép Uniformisokba. Ezek közé egyeledvén a' temérdek nép, a' kik szobákra és ablakokra nem kaphattak. Midőn már ezek a' magok módjuk szerint el rendeltettek, 's Hertzeg Palatinusunk le-jövetelére várakoztanak vólna, még az Ó-Budai 'Sidóság is a' Sabes tartástól fel szabadítatván, különösen magáért ki tett; az alatt; előre a' mi szeretetre méltó és maga vidám ábrazattyát mindenekkel kívántató, különös jószágú Korona *Ferentz* fő Hertzegünk, maga Hertzeg Testvérjével minden előre való hir-adás nélkül a' Fejérvári Kapun a' Várba bé jöttenek, és ottan az előre számokra el kézzitett Gr. *Batyániak* Palotájokban, hogy az egész kifirő pompát láthassák, bé szállottanak. Kevés idő múlva azu án, meg dördülvén az ágyuk, jelt adtanak Palatinusunk közel való létéről: a' ki is így hozatott bé Városunkba. Legelőször jöttek előtte, a' Budai és Pesti lovas Kompaniák, ki vont kardokkal és csidákkal, az után a' Ketskeméti és Körösi Nemesek, ezek után, a' Kúnok, a' kiket követték a' Jászok, mind egy öltözetekbe; az után a' Vármegye Katonái, és Lovászok; Ezek után a' Nemes Banderium, bámulásra méltó szép rendel, ezek után vagy 16 öveges hintók, mind hat hat lovasok, mellyekbe a' N. Vármegye eleibe küldött Követ Tabla-Biráji ültenek. Ezek után jött ösztán Hertzegünk olly izörnyű Vivát kiáltások között, hogy még a' Fellegeket is verték,

verték, az után a' Nemes Gárda, és számtalan
 hintók, bé érkezvén ő Hertzegség, és Betsi Kapu
 itt a' már rendbe lévő Katonaság és Városi sere-
 verelek paradéroztak; az után a' sok kisrök ut-
 na tódultak, a' harangok mind a' két Városban
 vonattak, az ágyuk ropogtak. Így tehát a' ma-
 szállítására érkezett, a' Porta triumphalis alatt, és
 menvén, az után mentenek utanna a' fő Hertzeg-
 A' Nap letétülvén, lámpások gyújtattak, és min-
 a' két Város illumináltatott; egy kevésé meg-pih-
 vén ő Hertzegségek a' Theatrumba mentenek, ho-
 lott egy kevésé mulatván, ujra a' Várnak uttzá-
 hogy az illuminációkat és a' Porta Triumphalis-
 kat meg-látsák, el-járták hintókon. Az után Pelli-
 mentenek ezeknek meg-nézésekre, s onnan haza-
 nyugodni. Sok Versek és Cronosticonak, mind Né-
 kul, mind Magyarúl, mind pedig Németül volta-
 nak a' győzedelmi kapukon, és az illuminált há-
 zakon, mellyeket ha meg-kaphatok, azokkal is fő-
 gok szolgálni; kivált a' Pelli Város házában való
 Győzedelmi Kapu ingen superb, és szép emblemákkal
 volt tellyes; a' közepin volt a' három F. Hertzeg-
 Képe ki-felive Magyar ruhában; fellyül a' Magyar
 Ország Czimere és a' Korona.

A' H. Palatinus Foispanyi Instellatioja Budán
 a' Királyi Palotában esett meg; az ebéd pedig Pes-
 ten a' Primás ő Exja kertjében. — A' hozzánk
 érkezett minden Hazánkbéli Levelek tellyesek a'
 bőv természettel való ditsekedéssel. A' Jászságban
 nintsen olyan öreg ember, ki a' mostani termékek-
 hez tsak hasonlót is ért vólna; mert itt vólnának
 olyan földek is, mellyek más jó termő esztendő-
 ben 34 Keresztet adtanak, most pedig ezek 130 Ke-
 resztet adának, és sokkal ereztösebb a' gabona
 mint eddig.

T o l d a l é k k a l.

Az 63-dik Kurirhoz tartozó Toldalék.

Az Eszterházán volt Pompának bővebb le-irása. (Had. Tör. 9. Aug.)

Augullusnak 2-dikán dél tájban, indultak ki Bétsből Ferentz, 's Leopold, és Károly Fő Hertzegek (József Bétsben maradt) Eszterházára. — Minekutána három austriai posta állásokon kereftül haladtak volna, jutottak Magyar Ország', és Sopron Vármegye' szélén fekvő Vimpasszing nevezetű Helységbe, holott várták már a' Nemes Vármegye' 6 Követei *) ő Királyi Fő Hertzegségeket, 's készen tartatták a' hintók eleibe való lovakát, mellyeknek száma többre ment 100-nál. Vimpasszing után, Grosz-Höflein volt a' második magyarómet posta-állás, hová is két Vármegye Katonái nyargaltak ő Kir. Fő Hertzegségek előtt, valamint szintén Grosz Höfleinből is annakutánna Sopron Városáig 's a' t. Ezeri Kir. Városnak Polgárjai, fegyverbe öltözve, 's az úttán szép rendekben el nyúlva, zászlók alatt várták a' F. Utazókat lok órákig, 's delutánni 6 órakor, ágyúk' durrogtatásai között fogadták. Sopronból jöttökben, midőn Széplak nevű helységen innen lévő erdőskéhez közelgettek volna a' Fő Hertzegek: tiszteletekre gettek az említett erdőskéből, maga a' Fő Ispány ő Hertzegsége, 's Ifjú Eszterházy Miklós Hertzeg, és Gróf Felletits Ignácz Urak, a' Koronáörző fényes Sereggel, és a' több Lovas Nemességgel együtt, 's Eszterházára, melly oda egy fél óra formán élék, ágyúk' durrogásai között szép renddel

bé

*) Ezeknek Fejek volt második Allispány T. Pászthory Mihály Úr.

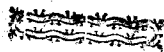

bé vezették. Az 1. szám alatt lévő Szalában el fogadtattak a' Fő-Hertzegek, kik is mindjárt a' játék néző helybe kísértettek, a' mellyben *Vénus*, és *Adonis* nevezetű viggal elegyes szomorú *Olasz* játékot jádzották. A' *Bétsi* udvari Teátromból voltak az Éneklők. *Vénust*, ama' hires *Giuliani* Asszony *) jádzotta, *Adonist* pedig *Calvesi*. A' Játék két rézlekből állott, mellyeknek végződésével mesterséges tántzok (*Ballétok*) voltak. A' tántzoló Sereget *Morrelli* igazgatta, ki ezentúl a' *Bétsi* Udvari Teátromban fog tántzokat adni. A' Játékhoz meg kívántató külömbkülömbféle szép ábrázolásokat (Dekoratzionkat) H. *Eszterházy* Felsőj: *Travaglia* találta, mellyek olly pompások voltak, valamint az Éneklőknek 's Tántzolóknak ruháik is, hogy tsak ez az egy Opera 40 ezer forintjaiba került a' Hertzegnek. Játék után karjára vette *Ferentz* Főhertzeg H. *Eszterházy* Antalnét, *Leopold* Nádorispányunk pedig — Miklósnét 's a' t., 's meg nézegették sétálgatva az Illuminátziót (világosítást). Ki volt t. i. az egész roppant Kastély világosítva, és a' Kertnek is egy nagy része. Nyóltzvan ezerre ment, a' mint értettük, az üveg métseseknek száma Kiváltképpenaló kedvet talált a' kertben lévő két nagy viz omlásoknak megvilágosítása, melly is abból állott, hogy azon grádsoknak belső része meg volt rakva égő poharakkal, a' mellyeken a' magasról rohanó viznek törő habjai le hengeregtek, 's mikor szemlélte a' Néző a' viz' zuhanását, ezen által látta a' külömbkülömbféle szinnel tsillámló tüzeket. Az Illuminátzió' megnézegetése után, gazdag vatsorával megvendégeltettek a' Fő Hertzegek, és Méltóságok, 's azzal feküdni mentek.

Más nap, az az Aug. 3-án tartatott a' Főispányi Béiktatás' pompája, melly végre az 5 számmal meg jegyzett képes Palota (*Bilder-Gallerie*) rendeltett. *Ferentz*, és *Károly* Fő Hertzegek' Izámara a'

*) Ezer öt száz arany esztendei fizetése vagyon.

a' Palotának jobb oldalán készítettett egy magafatska állás, mellyre két veres bársony aranyos karos székek helyezettettek. A' Palota' közepén lévő hosszú asztal' felső részének jobb felől, a' Nádor-Ispány' Széke szemléltetett egy veres bársony aranyos karos szék; bal felől pedig Fő-Ispány ő Hertzegségéé, melly veres materiával bé vontt karos szék volt. Primas ő Eminentziája számára, az említett székek' eránnyába volt helyezettette a' Pő Ispány' székéhez hasonló szék, 's a' szék eleibe egy kis asztal. Dél-éltti 10 óra tájban, midőn már nagy részént meg telt volna a' képes Palota Uraságokkal; érkezett a' maga rendes szállásáról Széplakról a' Nemes Sereg melynek. — — — — Fő Vezére volt Gróf *Festetics Ignácz* Úr, ki á szép és nyílt maga viselés, és alkalmaztatás még kellemetefeből tesznek: talám az irigység sem nézhetne görbe szemekkel. A' Nemesség, 5 zászlók alatt jött külön külön Kormányozók alatt, 's rész szerént kék, rész szerént pedig zöld mentében, 's bokkrétás süvegben, és sárga tiszában díszeskedett. Tarfolyán S. V. betűk szemléltettek. Mind maga pénze árra volt a' készülete. Sorba állván a' Kastély előtt az egész Nemességi Sereg, musikája' zengedeztetésével, 's trombitái', és más fuvószerei' harfogtatásával, úgy nem különben fegyverével 's mozgásaival szép tiszteleteket tett. A' Nemességi Sereget gyalog követte egy tsomó *Kapuvári* Jobbágy-ság dob 's tzigány musika szóval. Azonban a' Statufok Követeiket küldötték a' Fő Hertzegekhez, 's azokat magok közibe le kéretek. A' Követ Uraknak Vezetőjök volt Gróf *Szetsényi Ferentz* ő Kegyelmeisége, ki is meg térvén Követ Társaival együtt a' Fő Hertzegektől, kellemetes kifejezésű Magyar Beszéddel jelentette, hogy ő Kir. Fő Hertzegségek kedvessen vették légyen a' hivatalt, 's azonnal meg fognának jelenni; a' minthogy nem sokára meg is jelentek. *Ferentz* és *Károly* Fő Hertzegek nem ültek fel, a' számokra ki tett székekbe; hanem a' Nádor Ispány körül állottak darak ideig: későbbben ugyan tsak le ültek közönséges székekre. Mindeneknek előtte

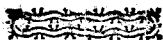

előtte Nádor Ispány ő Kir. Fő Hertzegsége szóltak meg mint Béiktató Kir. Biztos, a' tellyes számú Gyűlésben, 's egy fontos rövidségű gyönyörű Deák Beszédet mondott. Ennek végződésével, felolvasattak azon Kir. Irások, mellyekben a' Nádor Ispány Kir. Biztossá, *Eszterházy Antal* ő Hertzegsége pedig, bődögült Attya néhai *H. Eszterházy Miklós* helyében *Ns Sopron Vármegye* Fő Ispányává rendeltetett. Ezek után fel kelt a' Primás a' maga ülő helyéből, 's olvasta fel szóval az esküvés' formáját, mellyet a' Főispány hasonlóképpen állva, 's hallatos szóval mondott utánna. Követték az esküvést, *Fjzterházy* ő *H.* nek, 's az első All-Ispány *T. Nagy Mihály* Úrnak deák Beszédjeik; ezeket pedig egy parantsolatnak felolvasása, mellyet a' Kir. Helytartó Tanács botsátott a' Vármegyéhez. Ezzel a' Béiktatás' tzeremoniajának vége lett.

Oda hagyván a' Fő Hertzegek, 's a' mind két Nemen lévő Fő Méltóságok a' képpes Palotát, költökre ültek, 's el járták, és meg nézegették a' Kertben lévő nagyobb és kisebb épületeket; minémük; a' *Vénus*, *Diána*, és *Nap* Templomai, 's a' *Bogatella*. Ez, *Chinai* íz szerént két kontignáztiora készített mulató Ház. Fából épült ugyan; de olly felségesen, hogy tsupán a' maga le irására sok levelek kívántatnának. Az Udvar két óra felé ült ebedhez, az 1 számmal jegyes Palotában, de az 5, 6, 7, 8 számokkal jegyes épületekben terített asztalokhoz, még egy óra tájban hozzá ültek a' Vendégek. Mindenik Táblát meg örvendeztették a' Fő Hertzegek; 's velek együtt lok Fő Méltóságok személyes jelenlétekkel, 's mindenütt örvendetes *Ellyen* kiáltásokkal fogadtattak. Primás ő Eminentziája is el járta néhányad magával a' Táblákat, 's ivott, még pedig a' mint illett magyarul, a' Magyar Komániak' egélségekért; mellyek ismét hasonló buzgóságú magyar kívánsággal viszontagolták Hazánk' Fő Papjának szíves kívánságát. Közel reá ment öfveséggel 800-ra a' meg vendéglelt Személyek' száma, 30 nál több Szakátsok sütöttek 's főztek. Nem tsak

tsak az 1 számmal jegyes Palotában lévő két asztalok voltak fejedelmi módon meg rakva, hanem a több Táblákon is bővség uralkodott mind étel, mind ital dőlgeből. — Nevelte a' vigságot az asztali muzika, mellynek szavánál, mindjárt reá kezdtek ebéd után a' 7 és 8 számokkal jegyes épületekben a' tántzot. Elíve felé Teátrum nyittatott, 's újra a' fenn meg nevezett Operát jádzották. Bálak váltották fel a' teátrumi mulattságot. A' 7 szám alatt lévő épületben (melly az úgy nevezett *Marionetten-Theater*, az az, olly játék nező hely, a' hol a' jádzó szemelyek fa-bábokból állanak) tartatott a' magyar, a' 9 szám alatt lévő szálában pedig a' német tántz. A' nagy Teátrumban (2) az Udvarnak volt maskarás Bállya. Mindenik Bálban bőven volt az enni 's inni való. Szabad volt pedig a' nem-maskarás Bálakba bé menni kinek kinek minden külömség nélkül; a' maskarás Bálba is bé botsáttattak meg választva a' Személyyek. A' Fő Hertzégek, néhány Követőkkel együtt el mentek a' más két Bálaknak nézésére is; ejszél után pedig a' magok Báljokban kívántak magyar tántzot látni. El hozatták tehát egyik Bandát a' *Marionetten-Theater*ből, melly is rá kezdvén vér pesdítő nótáját, úgy ki tettek magokért Gróf *Eszterházy Károly* 's *Bakó Kis-Afzornyok*, két ugrós magyar tántzoknak igen kellemetes módra való el járása által, hogy a' körülöttök álló mind két nemü Méltóságoknak tellyes meg elégedéseket érdemlették. A' *Spanyol* Követné kivált, felette szembetünőképpen kinyilatkoztatta a' derék két magyar tántzos Személyyeknek nézéséből származott örömet. Reggeli 4 órakor oszlott el a' maskarás Bál. Addig, 's még azután is annyi sülttet, süteményt, drága borokat, mondola-tejet, tzitromlevet, kávé, puntsot, hidegítőt, gyümöltsöt 's a' t. lehetett enni és inni kinek kinek, valamennyi tettett. Nem hallomásból, hanem tulajdon tapasztalásunkból írjuk, a' mit irunk. Minémü bővséggel kellett lenni a' tzitrom-lének, abból könnyü megítélni, hogy tsak ezen a' napon huszonöt ezer tzitromot

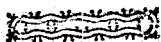

mot metéltek fel. — Melly kedvékre ehettek, ihat-
tak 's mulathatták pedig magokat az alaton sorsúak
is a' több Bálokban; ennek hathalóbb bizonyosságát
nem hozhatnánk fel, mint egy falusi Embert
Társához mondott ezen szavait: „*Pajtás! Isten
engem 's a' t. azt gondolom, hogy most visznek a' Pau-
raditsomba!*”

August. 4-dik napján, dél előtt-gyönyörű paripák-
ra ültek a' Fő Hertzegek, H. *Eszterháziakkal*, 's
nehány más Gavallérokkal együtt, és *Monbizsu* fe-
lé indultak, kiket sok Dámák, és Gavallérok hintó-
kon követtek. Mind a' paripák, mind a' hintók a'
Hertzegéi voltak. *Monbizsu*, egy híres Kastélynak
a' neve, melly *Szent Miklós* nevű Helységen túl egy
óránnyira fekszik *Eszterházához*. Igen kedves mülá-
tó helye volt az a' meg holt H-nek. Meg is kell val-
lani, hogy a' jó iznek regulái szerént vagyon készi-
tve, 's felékesítve. — A' *Monbizsuból* lett vissza jö-
vetelt ebéd követte; ezt pedig teátrumi mólattság;
hanem ez úttal tsak az első részét jádzották el az
Operának, és Ballétnek. Fel váltotta a' teátrumi
játékot a' tüzi mesterség. Illyen tüzi mesterséget
soha sem adott még *Stuzer Bétsben*. Többre is ment
a' hozzá való 5000 forintnál; magának *Stuvernek* fá-
radtságát pedig 8000 forintokkal jutalmaztatta meg a'
Hertzeg. Tsak a' volt a' kár a' tüzi mesterségben,
hogy egy ábrázolás előbb égett, mint sem reá ke-
rült volna a' sor. Még tartott a' tüzi mesterség, mi-
dön már hozzá fogtak a' Kertnek másodszori ki-
világosításához. Vatsora után kezdődött az állortzás
Bál, melly tsak nem várradtig tartott. Ebben is szint-
olly bőv volt az enni 's inni való, mint az előtt va-
lóban. Sok al rendűek is tántzoltak benne egygyütt
a' Fő Hertzegekkel, a' Házi Gazdasszonynak hívá-
sára.

August. 5-diken reggel, vadászatra vitte Hg *Esz-
terházy* a' Fő Hertzegeket, 's a' még nálla mara-
dott Méltóságokat. Merő Dámvadakat löttek. —
Estvéli 7 óra tájban elő állottak az utazó hintók, 's
bútsut vévén a' Fő Hertzegek, *Buda* felé vették út-
jokat. A' hintók előtt, *Sopron Vármegye'* — — —

Vité.

Vitézei lovaglottak *Kapuvárig*. *Budára* 6-dikon estve lett a' pompás bémenetel. 8dikon bé iktattatott *Nádor Ispány* ő Kir. Fő Hertzegsége, Kir. Helytartó Tanácsrál lévő Elölülőségébe; 9-diken pedig *Ns Pestvármegyei Fő Ispányságába*.

Vissza térünk még egy kevéssé *Eszterhádra*, 's némelly rövid jegyzéseket kívánunk tenni, minekelötte véget vetnénk ez úttal róla való beszédünknek. — Auguszt. 2, 3, és 4 dik napjain temérdek sokaság volt *Eszterháznál*. Az oda sereglett Máltóságok között, meg fogjuk nevezni következő Levelünkben a' Főbbeket. — a' 3 Fő Hertzegek, kurta magyarmentékben díszeskedtek. Magyarossan voltak öltözködve a' két Hertzegnék is *Antalné* és *Miklósne*, kiknek szép termeket még szebbe formálta a' nemzeti öltözet.

Illy két szép, de egyfzersmind jó két Affzonyal ritka Házat áldott meg az Isten. — Ugy értettük mindenektől, hogy meg haladta a' két száz ezeret a' Hertzeg' költsége! Nagy reménységet veszünk ezen nemes bő kezűségéből ő Hertzegségének az eránt, hogy kedves Hazánk egy jó Fiát találja fel a' Hertzegben. Mert ha Nemzetének, 's Hertzegi Házanak ditsőségét olly költséges pompával kívánta nevelni ő Hertzegsége: hogy' sajnállana tehát a' tudományok', 's mellerségek' virágoztatásáért áldozatokat tenni Hazájának; úgymint a' mellyekkel mind az e-gélz Nemzetnek, mind különösen önnön Maradékának is valóságos hasznát, s' ditsőségét eszközölheti, és a' maga boldog emlékezetét örök időkre fenn maraszthatja!

Kassáról írja egy derék Hazafi, hogy *Gr. Csáki* Antal birtokában lévő *Göntz* nevezetű Mező Városban egy fördőt találtak, melly, kivált a' *Rheumatismus*, és *Contractus* betegségekre vézve igen hathatós. A' meg nevezet Ember Izerető Gróf igen tsinos épületeket tsináltatott is már a' fördőhoz, 's minden meg kívántató készüléteket szállíttatott oda. Rendeltett két jó Chyrguszt is: pedig már ott lakott ama híres *Teglássy Audrás*. (Jul. 18-dikán dél előtt, 173 házegett el egy Parokhiával, 's az újjonnan készült Templommal együtt.)

Tudo-

Tudósítások.

Mint hogy Nádmézkonfekt készítő *Henrikk Hanselmann* János, ki is Német Országban a *Hohenlöhai* Hertzegségben *Öhringenben* vette származását, ez előtt egy elzútonak elötte Magyar Országba el útozván, az áltától fogva magát tellyeséggel nem jelentette ezen az okon alkalmatóságot izolgáltatott a' maga után való tudakozódásra; és az a' kívánság iránta, hogy vagy maga, vagy pedig ha maga, reménység felett beteg, vagy meg holt volna, más valaki, a' ki az ő életének környül állásait tudja, Bétsben a' Franciskánusok piattzán, a' 952 szám alatt lakó *Ján* nevezetü Hertzegi Residensnél tégyen ez iránt jelentést. Az ez iránt tétetendő minden nemü költségért illendő elég-tétel ígértetik.

Nemes Bihar Vármegyében lévő Székelyhidi és Dioszegi Uradalmokhoz tartozó, Nagy Várad és Debreczen közt fekvő igen jó haszonvehető egynéhány Pufzták u. m. Gyapoly, Kerekegyház, Katszfa, Kis-Fejérthó, Fantsal, azon kívül még egyéb féle *Beneficiumok*-is, nevezetelsen pedig: Kalmár-Boltok, Csapszékek, Mézárzékek, Pálinka főző alkalmatóságok hozzá tartozandó szükséges Üstökkel és egyéb szükséges Eszközekkel együtt, Vadászat és Halászatoknak haszonvétele, nem külömben a' Hid és Vásár Vámnak jövedelmei 's t. három egymás után következő elzútonokra u. m. a 1ma Januarii 1792. usque ultimam Decembris 1794. Kotyavetye által a' többet megöröknek Arrendába fogtak adani. Mivel pedig ezen Kotyavetyéhez Sz. *Mihály* Havának 1-ső napja vagyon meg határozva, tehát azok, a' kiknek az említett haszonvételeknek Exarendatiojára kedvek vagyon, ne terheltefsenek a' fent említett napon reggeli 9 órakor a' Székelyhidi Kastélyban az oda-való Uraság Tifztsége előtt megjelenni, a' hol addig-is a' köitendő Contractus vagy is egyezés Leveleknek *Conditioi* felől minden nap értekezni lehet.